

**FEDERALE POLITIE
COMMISSARIAAT GENERAAL
DIRECTIE VAN DE OPERATIONELE POLITIELE INFORMATIE
Politiebeleidsondersteuning
Dienst Beleidsgegevens**

VEILIGHEIDSMONITOR 2008-2009

HANDBOEK VEILIGHEIDSMONITOR

**Ellen VAN DEN BOGAERDE
Isabelle VAN DEN STEEN
Annelies DE BIE**

**o.l.v.
Patrizia KLINCKHAMERS
Marc VANDENDRIESSCHE**

Verantw. uitgever : Federale Politie - Directie van de operationele politie
informatie – Dienst Beleidsgegevens
Fritz Toussaintstraat, 8 1050 Brussel

Handboek "de Veiligheidsmonitor"

INLEIDING	3
1. ALGEMENE ACHTERGRONDSCHETS: ONTSTAAN EN ORGANISATIE	4
2. DOELSTELLING	7
3. METHODE VAN ONDERZOEK	8
3.1. Het telefonisch interview	8
3.2. De steekproef	10
3.2.1. Steekproefopzet	10
3.2.2. Steekproefgrootte	11
3.2.3. Steekproeftrekking	12
3.2.4. De ondervraagde personen	12
3.3. De vragenlijst, lengte en soort vragen	13
3.3.1. Algemeen	13
3.3.3. De programmatie van de vragenlijst	14
3.4. Het veldwerk – de bevraging	14
3.4.1. Voorbereiding	14
3.4.2. Organisatie van telefonische enquêtes	15
4. "LOKALE OPSTAPPEN"	19

Inleiding

Een geïntegreerd veiligheids- en politiebeleid is onder meer gebaseerd op de noden en behoeften van de bevolking inzake veiligheid. Hoe de lokale en de federale beleidsvoerders en -makers hierop zicht krijgen, kan wel eens verschillen, namelijk van ‘fingerspitzengefühl’ en ‘natte vinger werk’, naar wetenschappelijk verantwoorde methodieken of een combinatie van beide. Aangezien niet alles kan worden geobjectiveerd, maar ook omdat men zich niet enkel mag laten leiden door subjectieve beleving, is een combinatie van beide wenselijk.

De overheden beschikken over heel wat informatiebronnen en –methoden om de lokale noden en behoeften van de bevolking te kennen.¹ Belangrijk bij het ontwikkelen van een veiligheids- en politiebeleid is ook dat deze informatiebronnen en –methoden daadwerkelijk worden gehanteerd en de informatie wordt gecentraliseerd. Een positief aspect van de inventarisatie van lokale noden en behoeften bestaat erin dat de gemeente of politiezone op een bewuste, doordachte en gestructureerde manier zicht krijgt (of tracht te krijgen) op onveiligheidsgevoelens en –fenomenen.

Omwille van een geïntegreerd veiligheids- en politiebeleid is het ook nodig dat op federaal niveau gewerkt wordt aan het opstellen van ondersteunende beleidsinstrumenten. Naast de politiestatistieken van de directie van de operationele politionele informatie van de Federale Politie en de gerechtelijke statistieken van het Ministerie van Justitie, bestaat sinds 1997 de "Veiligheidsmonitor". Dit is een bevolkingsonderzoek dat peilt naar de perceptie van de burgers op veiligheid en het functioneren van de politiediensten.

In het eerste hoofdstuk van dit handboek wordt ingegaan op het ontstaan en de organisatie van de “Veiligheidsmonitor”. Het bespreekt de opstart ervan in navolging van de Politiemonitor van Nederland, de ontwikkeling van de “Veiligheidsmonitor” sinds 1997, de projectgroep “Veiligheidsmonitor”, het begeleidingscomité en de financiering.

Het tweede hoofdstuk is gewijd aan de doelstelling van de “Veiligheidsmonitor” en de implementatiemogelijkheden.

Een derde hoofdstuk behandelt de methodologie van de enquête. Volgende punten komen aan bod: de gekozen wijze van bevragen, de toegepaste steekproeftechniek, de gebruikte vragenlijst en de wijze waarop de gegevens worden verzameld en geanalyseerd.

Afsluitend wordt er ingegaan op de ‘lokale opstappen’. Door het aanbieden van meerdere toetredingsformules heeft elke gemeente of politiezone de mogelijkheid om bij de “Veiligheidsmonitor” aan te sluiten.

¹ We onderscheiden drie soorten manieren om de lokale noden en behoeften van de bevolking te kennen: (1) rechtstreeks van de burgers, (2) via sleutelfiguren, instanties en overlegorganen, (3) gebruik makend van bepaalde methodieken zoals enquêtes, politieke en gerechtelijke statistieken, kwantitatieve en kwalitatieve analyses.

1. Algemene achtergrondschets: ontstaan en organisatie

De “Veiligheidsmonitor”, georganiseerd door de projectgroep “Veiligheidsmonitor” binnen de dienst Beleidsgegevens van de Directie van de Operationele Politie van de Federale Politie, is een gestandaardiseerd telefonisch bevolkingsonderzoek. Deze enquête bevat vragen over buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap en aangiftgedrag, alsook over de contacten tussen burgers en politiediensten, over de werking van de politiediensten en over de achtergrondkenmerken van de respondent.

De monitor heeft de naam “Veiligheidsmonitor” meegekregen omdat wordt vertrokken vanuit de notie “integrale veiligheid”. Bijgevolg wordt de veiligheidsproblematiek benaderd in al zijn aspecten, op verschillende terreinen en beleidsniveaus. Het integrale wijst erop dat méér dan alleen maar een repressieve benadering wordt gehanteerd, maar dat de volledige veiligheidsketen met de proactieve, de preventieve, de preparatieve, de repressieve en de nazorg moet worden doorlopen. Integraal is ook méér dan alleen criminaliteitsbestrijding. Ook niet-criminele oorzaken van onveiligheid zoals verkeersveiligheid, brandveiligheid, natuurrampen en de invloed van deze onveiligheidsfenomenen op de gevoelens, de subjectieve beleving van de mensen worden in beschouwing genomen.

De “Veiligheidsmonitor” is gebaseerd op de Nederlandse Politie-monitor. Hoewel de Nederlandse Politie-monitor een goed gevalideerd instrument was kon dit toch niet zomaar overgenomen en in België geïmplementeerd worden. De Nederlandse Politie-monitor (zowel project als vragenlijst zelf) werd dan ook “verbelgd”.²

In het voorjaar 1997 liet de Minister van Binnenlandse Zaken voor de eerste keer de “Veiligheidsmonitor” afnemen op federaal niveau en in de steden/gemeenten met een veiligheids- en samenlevingscontract en/of betrokken in een piloot-interpolitiezones (IPZ-pilootprojecten bestaan sinds 2001 niet meer).

In 1998 volgde een tweede bevolkingsonderzoek. Hoewel methodologisch en inhoudelijk zo weinig mogelijk veranderingen aan het project werden aangebracht, hield het project “Veiligheidsmonitor” 1998 toch een aantal verbeteringen in. Deze betroffen voornamelijk het vergroten van de steekproef van de “Veiligheidsmonitor”, enerzijds om meer nauwkeurige uitspraken

² De Politie-monitor Bevolking kwam in Nederland tot stand naar aanleiding van de hervormingen van de politie eind de jaren '80 (Goethals J. e.a. 'Actieonderzoek Veiligheidsmonitor eindrapport', KULeuven en RUGent, 30 november 2000, 113 pag.). Reeds begin de jaren '80 groeide het besef bij de Nederlandse Politie dat de eigen geregistreerde criminaliteitscijfers geen adequaat beeld gaven van de onveiligheidsproblematiek en de behoefte aan veiligheidszorg van de lokale bevolking. Tal van gemeenten en politiekorpsen voerden reeds in de jaren 70-80 op eigen initiatief bevolkingsonderzoeken uit. Gezien de verschillen in vraagstelling en onderzoeksmethode waren de resultaten van deze onderzoeken echter niet met elkaar vergelijkbaar. Om de wildgroei aan bevolkingsonderzoeken een halt toe te roepen werd eind jaren tachtig besloten tot de ontwikkeling van de Politie-monitor (X. Politie-monitor Bevolking. Landelijke rapportage, meting 2001, Politie Den Haag/Hilversum, juni 2001, 116 pag.) Sinds 2008 is de Nederlandse Politie-monitor opgenomen met enkele anders enquêtes in de “Veiligheidsmonitor Rijk”. De naamkeuze is misschien dan wel voor de handliggend maar is gemakkelijk te verwarren met de reeds sinds 1997 bestaande Belgische “Veiligheidsmonitor”.

te kunnen doen over de verschillende entiteiten en anderzijds om over bijkomende geografische niveaus significante uitspraken te kunnen doen. Ook werd via de formule van “lokale opstap” de mogelijkheid voorzien om niet-contractsteden/gemeenten en niet- IPZ-pilootprojecten te betrekken bij het bevolkingsonderzoek “Veiligheidsmonitor” (zie punt 4).

In 1998 werd een schriftelijke versie van de “Veiligheidsmonitor” uitgevoerd in een zeventigtal gemeenten als goedkoper alternatief voor de telefonische enquête. Na uitgebreide evaluatie van de schriftelijke “Veiligheidsmonitor” werd besloten deze voor de komende jaren niet meer uit te voeren. Als voornaamste redenen werd ondermeer de mindere betrouwbaarheid en de hogere non-respons aangehaald. Tenslotte werd in 1998 besloten om de “Veiligheidsmonitor” om de twee jaar te realiseren. De jaarlijkse organisatie (budgettaire afhandeling, afname enquêtes, analyse,...) was te zwaar en qua tijdslimiet niet haalbaar. Een tweejaarlijkse implementatie schiep leemte voor andere prioriteiten zoals projecten waaronder vooral de exploitatie van de gegevens van de “Veiligheidsmonitor”. Zo kunnen er diepgaandere analyses uitgevoerd worden van de resultaten uit de “Veiligheidsmonitor”. Zo werd in 2001 naar aanleiding van een stijging in de cijfers betreffende geweld, een onderzoek inzake geweld in België gestart.

In 1999 werd door het Ministerie van Binnenlands Zaken een onderzoek ter verbetering van de module “functioneren van de politiediensten” gefinancierd. Dat onderzoek, dat werd geleid door een team onderzoekers van de Katholieke Universiteit Leuven en de Universiteit van Luik³, vormde een belangrijke basis voor de module in de vragenlijst van 2000 en voor bepaalde wijzigingen in andere modules (buurtproblemen, onveiligheid).⁴

Eind 1999 wilde de Minister van Binnenlandse Zaken ook dat de prioriteiten van het federale veiligheidsplan van de regering in de vragenlijst van 2000 aan bod zouden komen.⁵ Een technische werkgroep werd belast met dit onderzoek, en die werkzaamheden hebben geleid tot verschillende aanpassingen, waaronder het opnemen van de prioriteiten van het federale veiligheidsplan in het gedeelte van de vragenlijst dat gewijd is aan de politietaken en het opnemen van seksuele delicten in de module slachtofferschap. Omdat door al deze aanpassingen de vragenlijst te lang werd, is de module preventie, die er de vorige jaren deel van uitmaakte sedert 2000, weggelaten.

³ Voor de KULeuven waren dat de onderzoekers S. Pleysier en M. Vanderhallen, onder leiding van de professoren G. Vervaecke en J. Goethals; voor de ULG waren het M. Vandekeere en M. De Kerschietter, onder leiding van de professoren R. Doutrélepoint en A. Lemaître.

⁴ Er werd besloten de vragenlijst van de enquête te verbeteren na verschillende vaststellingen door de enquêteurs en de projectgroep “Veiligheidsmonitor” en ook als gevolg van het onderzoek over de “Veiligheidsmonitor” dat werd uitgevoerd in het kader van het programma ter ondersteuning van het justitieel beleid, georganiseerd door de DWTC: A-P Frogner, Rapport méthodologique sur le “Moniteur de sécurité”, UCL, PIOP, september 1998 en J. Billiet, S. Pleysier, J. Pickery en I. Hajnal, “Methodologische ondersteuning van de veiligheidsmonitor: opmerkingen vanuit ISPO”, Bulletin van het ISPO, Leuven, 1998, nr. 1998/30.

⁵ Het federale veiligheidsplan vermeldde de volgende 9 prioritaire thema's: de geweldsdelicten terugschroeven, de georganiseerde misdaad in kaart brengen en bestrijden, de witteboordencriminaliteit beter opsporen en doen dalen, de mensenhandel en andere vormen van uitbuiting bestrijden, seksuele delicten maximaal voorkomen, geweld bij jongeren terugdringen, het hooliganisme indijken, drugsoverlast en -criminaliteit inperken, verkeersongevallen met persoonlijk letsel beperken.

Inhoudelijk zijn er aan de vragenlijst van de vierde “Veiligheidsmonitor”, deze van 2002, geen wijzigingen aangebracht, en in het algemeen is de implementatie van de bevraging volgens dezelfde modaliteiten als de voorgaande jaren verlopen. Wel werd er één grote wijziging doorgevoerd, in de steekproeftrekking. Gelet op de politiehervorming en de daarmee gepaard gaande vorming van de politiezones, was het niet langer zinvol om te werken met de piloot-interpolitiezones⁶. In plaats van de lokale monitoren te realiseren in de 20 piloot-interpolitiezones worden deze in 2002 uitgevoerd in de 22 piloot-politiezones. Ook werd er rekening gehouden met het feit dat sommige van de 29 gemeenten met een veiligheidscontract momenteel met andere gemeenten een politiezone vormen. Om de resultaten voor deze gemeenten zo vergelijkbaar mogelijk te houden met die van voorgaande jaren, en toch resultaten op zoneniveau te bekomen, werden er bijkomende enquêtes uitgevoerd in de andere gemeenten van de betrokken zones.

De “Veiligheidsmonitor” 2004 en 2006 omvat dezelfde vragenlijst als deze van 2002, zodat de vergelijkbaarheid gegarandeerd is. De steekproeftrekking werd echter verder uitgebreid naar de 73 gemeenten met een veiligheids- en preventiecontract sinds 2003. Tevens worden in de andere gemeenten van de politiezones, die een gemeente met een veiligheids- en preventiecontract omvatten, bijkomende enquêtes uitgevoerd om te beschikken over resultaten op het niveau van de politiezone. Zo worden in het totaal ongeveer 35.000 enquêtes afgenomen (voor federaal en lokaal niveau, lokale opstappen niet meegerekend).

De huidige “Veiligheidsmonitor” 2008-2009 werd uitgevoerd op federaal niveau en in de 73 gemeenten met een vroeger veiligheids- en preventiecontract⁷, deze editie zijn er wegens budgettaire beperkingen geen cijfers beschikbaar op niveau van de politiezones. De vragenlijst bleef ongewijzigd. In totaal werden er tussen januari en juli 2009 36.000 enquêtes afgenomen (zonder de lokale opstappen). Daarbovenop werden er meer dan 3596 extra enquêtes uitgevoerd voor de 18 lokale opstappen in 2008-2009.

⁶ De piloot-interpolitiezones zijn de vroege voorlopers van de huidige politiezones en hadden tot doel om de samenwerking tussen de gemeentepolitie en rijkswacht te stimuleren.

⁷ Sinds januari 2007 spreken we niet meer over de 73 gemeenten met een veiligheids- en preventiecontract maar over de 102 gemeenten (73 VPC gemeenten en 29 gemeenten met een drugsplan) met een Strategisch Veiligheids- en Preventieplan.

2. Doelstelling

De “Veiligheidsmonitor” brengt (on)veiligheidsfenomenen en criminaliteitsgegevens in kaart, vanuit een ander perspectief dan de officiële politionele en gerechtelijke statistieken. Naast het peilen naar de noden van de bevolking inzake veiligheid en politie, levert de “Veiligheidsmonitor” gegevens over de reële cijfers betreffende veiligheid en slachtofferschap. Er wordt aan de respondenten immers gevraagd of ze al dan niet melding of aangifte hebben gedaan van hun slachtofferschap. Uit de resultaten blijkt dat heel wat delicten niet worden gemeld of aangegeven aan de politiediensten.⁸ Het aantal delicten die buiten het gezichtsveld van de politie blijven, en dus niet in de politiestatistieken terechtkomen, wordt ook wel aangeduid met de term “dark number”⁹. Om een zicht te krijgen op de ‘niet-geregistreerde criminaliteit’ en het aangiftegedrag van de slachtoffers is de “Veiligheidsmonitor” een belangrijk instrument.

De resultaten van de “Veiligheidsmonitor” bieden een goede indicatie om een beeld van het dark number te krijgen, zonder dat daarvoor meteen een koppeling met andere bronnen nodig is; bv. een link tussen de “Veiligheidsmonitor” en de criminaliteitsstatistieken is een meerwaarde, doch geen vanzelfsprekendheid. De resultaten van de eerste pogingen om die vergelijking te maken lijken bovendien eerder te gaan in de richting van de validiteit van de beide instrumenten op zich.¹⁰

De “Veiligheidsmonitor” wordt een steeds grotere schat aan informatie gezien de grootschaligheid (40.000 enquêtes) en de continuïteit in de toepassing. In 2008-2009 werd de “Veiligheidsmonitor” voor de zevende maal gerealiseerd en de resultaten zijn beschikbaar.

De wijzigingen in de gebruikte vragenlijst hebben geen fundamentele invloed op de vergelijkbaarheid van de resultaten zodat de “Veiligheidsmonitor” een goede indicator is voor de beoordeling van de veiligheidsperceptie bij de bevolking doorheen de jaren heen (trends van 1997 tot 2008). De kleine betrouwbaarheidsintervallen bevestigen de mogelijkheid om betrouwbare uitspraken te doen die statistisch representatief zijn voor heel België. Naast vergelijkingen doorheen de tijd zijn bovendien geografische vergelijkingen (tussen de gewesten, de provincies, de arrondissementen, politiezonecategorieën en gemeentetypologieën) mogelijk.

De resultaten van de “Veiligheidsmonitor” zijn een belangrijk gegeven in de ontwikkeling en evaluatie van het veiligheids- en politiebeleid. Meer specifiek kan de “Veiligheidsmonitor” een tool zijn voor het voorbereiden en uitvoeren van het nationaal en lokaal politiebeleid (nationaal en zonale

⁸ Er zijn grote verschillen tussen de delictsoorten, inbraken worden bijvoorbeeld meer aangegeven dan lichamelijk geweld.

⁹ Het “dark number” kan omschreven worden als het geheel aan criminele feiten waarvan geen melding of aangifte werd gedaan bij de politiediensten.

¹⁰ De dienst Beleidsgegevens binnen CGO heeft voor het tweede jaar op rij verder onderzoek hieromtrent uitgevoerd in samenwerking met de Universiteit Hasselt.

veiligheidsplannen) en het voorbereiden en evalueren van de strategische veiligheids- en preventieplannen.¹¹

3. Methode van onderzoek

3.1. Het telefonisch interview

Zoals in de inleiding reeds werd vermeld, steunt de “Veiligheidsmonitor” op een telefonische bevraging. Deze interviewmethode heeft als onderzoeksinstrument zijn voordelen bewezen. In vergelijking met een face-to-face interview en de postenquête heeft de telefonische bevraging belangrijke troeven op het vlak van flexibiliteit. Ze laat immers toe op een opmerkelijk kortere tijdsperiode een groter aantal interviews af te nemen. Dit geeft een aantal niet te onderschatten methodologische voordelen, voornamelijk op het vlak van de geautomatiseerde codering. De telefonische bevraging is bovendien goedkoper dan de face-to-face interviews. Er zijn onder meer verplaatsingstijden en –kosten van de ingezette interviewers. Deze enquêtetechniek laat op eenvoudige wijze nauwgezette controle toe op heel het proces van de dataverzameling (zie ondermeer verder ‘het CATI-systeem’). Tenslotte kan het telefonisch enquêteren wat betreft het ‘persoonlijk contact’ tussen respondent en interviewer, tussen de schriftelijke en face-to-face bevraging geplaatst worden. Het persoonlijk contact heeft een invloed op de respons, zo kan een te vrijblijvend contact zoals bij post- en webenquêtes ervoor zorgen dat de vragenlijst niet teruggestuurd wordt, een té direct contact bij face-to-face enquêtes kan maken dat men de deur niet wil openen voor een onbekend iemand. Niettegenstaande deze voordelen van het telefonisch interview, kent dit instrument ook zijn beperkingen die bij de interpretatie van de gegevens steeds voor ogen moeten worden gehouden.

Een eerste storende factor situeert zich op het niveau van het steekproefkader (lijst van alle eenheden waaruit wordt getrokken). Aangezien niet iedereen over een telefoon beschikt komen sommige personen reeds bij voorbaat niet in aanmerking om opgenomen te worden in de steekproef. Dit zou geen probleem zijn wanneer kon worden verondersteld dat deze personen op de kenmerken die samenhangen met centrale onderzoeksvariabelen, niet systematisch verschillen van degenen die wel zijn opgenomen in het steekproefkader. Deze hypothese kan niet zonder meer worden aangenomen. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat bevolkingsgroepen uit lagere socio-economische klassen in mindere mate over een telefoon beschikken dan deze uit de hogere, en bovendien een afwijkende visie hebben op de veiligheidsproblematiek. Dit resulteert in een onderschatting/overschatting van het optreden van bepaalde opvattingen of opinies. Tevens bezit de laatste jaren een steeds groter deel van de bevolking enkel een GSM-toestel.

¹¹ Van den Bogaerde, E., “De Veiligheidsmonitor: een andere kijk op veiligheid en criminaliteit”, *Panopticon*, 2006.4, 115-120.

Om een zicht te krijgen op de non-coverage en non-respons bij telefonisch onderzoek en meer specifiek de Veiligheidsmonitor, werd het NOTESUMO-onderzoek opgestart (2007-2008). NOTESUMO staat voor 'Nonresponse to a Telephone Survey such as the Security Monitor'. Het onderzoeksproject had tot doel de representativiteit van de veiligheidsmonitor te evalueren en de mogelijkheden van een alternatief onderzoeksdesign uit te proberen. Het project, op initiatief van de Federale Politie, werd uitgevoerd door het Centrum voor Surveymethodologie van de Katholieke Universiteit Leuven en het Centrum voor Statistiek van de Universiteit Hasselt.

De recente daling van de vaste telefoonaansluitingen was de concrete aanleiding om de representativiteit van de Veiligheidsmonitor te evalueren en een survey design op te stellen en uit te voeren dat in staat is om de non-respons en non-coverage bias beter in te schatten.

Uit de analyse van de representativiteit blijkt onder andere dat jongeren, personen die in een studio of een appartement wonen en eenpersoonshuishoudens ondervertegenwoordigd zijn in de Veiligheidsmonitor. Het gaat hier telkens om moeilijk bereikbare groepen. Verder zijn hoger opgeleiden, personen die in een rijhuis wonen en gepensioneerden oververtegenwoordigd. Dit profiel van onder- en oververtegenwoordiging bevestigt de verwachting op basis van de dalende trend van de vaste telefoonaansluitingen. Op basis van informatie die verzameld werd door middel van een korte bevraging van de weigeraars blijkt dat zij die weigerden om mee te werken aan het volledige interview, negatiever stonden tegenover het werk van de politiediensten.

Om de problemen van de representativiteit van het telefonisch survey beter in kaart te brengen werd er een alternatief onderzoeksdesign uitgewerkt en geïmplementeerd. Binnen dit design werden twee groepen onderscheiden: gezinnen met een bekend vast telefoon nummer en gezinnen zonder vaste telefoon of waarvan het vast telefoonnummer niet beschikbaar was. De groep met een bekend vast telefoonnummer werd telefonisch geïnterviewd. De netto respons rate bedroeg 40%. De tweede groep werd bevraagd door middel van een postenquête. De netto response rate voor deze postenquête bedroeg 38%. Uit de vergelijking van de groep die postaal werd bevraagd en niet over een vaste telefoon beschikt met de groep die telefonisch werd geïnterviewd blijkt onder andere dat de respondenten in de postenquête zonder vaste telefoon zich onveiliger voelen, vaker het slachtoffer zijn van delicten, vaker met politie in contact komen en negatiever staan tegenover de werking van de politiediensten. Het onderzoek toonde tevens aan dat niet alleen het profiel van de respondenten verschilt naar gelang ze al dan niet over een vaste lijn beschikken, ook de methode van bevragen (telefoon of post/web) heeft een invloed op de gegeven antwoorden. Zo zijn de respondenten die een schriftelijke enquête invulden negatiever tegenover de politie en voelen ze zich onveiliger.

Het spreekt voor zich dat dit een invloed kan hebben op de resultaten en telefonische enquêtes niet zomaar vergeleken kunnen worden met schriftelijke (of face to face).

Indien de Veiligheidsmonitor wordt aangevuld met schriftelijke enquêtes om de non-coverage op te vangen en aldus de mensen te bereiken die niet over een vaste lijn beschikken, mogen de resultaten

niet zomaar samengevoegd worden. Dit omdat de trend tegenover vorige afnames ineens kan dalen doordat respondenten die schriftelijk deelnemen negatiever antwoordden.

Naast de beperkingen op het niveau van het steekproefkader zelf, wordt het toevalskarakter verstoord wanneer men uitspraken wil doen op het niveau van individuen. De eenheden die op toevalsbasis worden getrokken zijn namelijk huishoudens. Ook al trekt men de personen hierbinnen in een tweede trap, eveneens op toevallige basis, dan nog zijn niet alle problemen opgelost. Iemand uit een huishouden van twee personen, heeft in deze tweede trap namelijk twee maal zoveel kans om te worden opgenomen dan een persoon uit een huishouden van vier. Wat de persoonssteekproef betreft is er in strikte zin dan ook geen sprake van een enkelvoudige toevalssteekproef (een veronderstelling die noodzakelijk is bij het uitvoeren van bepaalde analyses). Deze beperking wordt echter tot op zekere hoogte opgevangen door gegevens te verzamelen en uitspraken te doen op het huishoudensniveau en van hieruit, gebruik makend van een ‘persoonsweging’, bepaalde cijfers te berekenen. Hiermee wordt het probleem evenwel niet volledig opgelost. Naast deze eerste twee vermelde beperkingen kunnen nog een aantal mindere nadelen worden aangehaald. Zo moet er bijvoorbeeld gewezen worden op de grotere onpersoonlijkheid van het medium in vergelijking met het face-to-face interview, of op de lagere drempel om de medewerking te weigeren door onder meer het gebruik van antwoordapparaten, hetgeen resulteert in een grotere non-respons.

Ondanks deze beperkingen is het telefonisch interview de meest aangewezen manier om een grootschalig onderzoek als de “Veiligheidsmonitor” op een bevredigende wijze en binnen een aanvaardbaar tijdsbestek uit te voeren. De voordelen wegen duidelijk op tegen de nadelen. Dit wil evenwel niet zeggen dat de beperkingen mogen worden verwaarloosd. Er moet zeker, in de verschillende fasen van het onderzoek, worden getracht de impact van de storende factoren te minimaliseren. Een kritische evaluatie van de gebruikte onderzoeksinstrumenten is tenslotte ook een noodzakelijke voorwaarde om tot een verantwoorde interpretatie van de uiteindelijke analysesresultaten te komen.

3.2. De steekproef

De “Veiligheidsmonitor” wordt enerzijds op federaal niveau en anderzijds op lokaal niveau (gemeenten en politiezones¹²) uitgevoerd. Zowel voor de federale “Veiligheidsmonitor” als voor de lokale Veiligheidsmonitoren worden aparte steekproeven getrokken.

3.2.1. Steekproefopzet

Voor de **federale Veiligheidsmonitor** wordt een gestratificeerde toevalssteekproef getrokken. Het gaat om een nationale steekproef, representatief voor de inwoners van 15 jaar en ouder en verdeeld over de gewesten en de acht gemeentetypen¹³. De respondenten uit deze federale steekproef wonen in gemeenten waar geen lokale monitor wordt uitgevoerd¹⁴. De verdeling van de respondenten over de gewesten en gemeentetypen gebeurt proportioneel volgens inwonersaantallen. De geografische spreiding van de respondenten binnen elk gemeentetype dient zo optimaal mogelijk te zijn.

Voor de **lokale Veiligheidsmonitoren** worden enkelvoudige toevalssteekproeven getrokken op het niveau van een gemeente of een politiezaone. De lokale monitoren worden uitgevoerd in de 73 gemeenten met een vroeger veiligheids- en preventiecontract¹⁵ en in de politiezones waar deze gemeenten deel van uitmaken. In totaal zijn er in het kader van de lokale monitoren enquêtes verricht in 141 gemeenten. Een lijst van de gemeenten met een lokale “Veiligheidsmonitor” in 2008 is opgenomen in de leeswijzer.

Het aantal lokale Veiligheidsmonitoren kan toenemen als andere gemeenten aansluiten bij het initiatief en de genoemde gemeenten kunnen het marktonderzoeksbureau gelasten bijkomende enquêtes uit te voeren. Gezien de grootschalige aanpak van de bevraging zal dit ook voor hen voordeliger uitkomen (zie punt 4 "Lokale opstappen").

De projectgroep bezorgt de informatie nodig voor het trekken van de verschillende steekproeven (zoals de steekproefaantallen en, zo nodig, informatie over de gemeenten, hun typering en hun bevolkingsaantal) aan het marktonderzoeksbureau dat de overheidsopdracht uitvoert.

¹² Een politiezaone bestaat uit één of meer gemeenten.

¹³ De gemeentetypologie is binnen de toenmalige APSD ontworpen en wordt sinds 1996 gehanteerd bij de verschillende politiestatistieken. De acht gemeentetypen zijn: grote steden, Brussel-18, regionale steden, agglomeratiegemeenten, kleine steden, sterk morfologisch verstedelijkte gemeenten, matig morfologisch verstedelijkte gemeenten, zwak morfologisch verstedelijkte en rurale gemeenten.

¹⁴ Ter informatie: de projectgroep stelt een representatieve federale steekproef samen met enerzijds respondenten uit de lokale monitoren en anderzijds respondenten uit de federale steekproef getrokken door het marktonderzoeksbureau.

¹⁵ De vroegere 73 veiligheids- en preventiecontracten zijn sinds 1 januari 2007 opgenomen in de 102 gemeenten met een Strategisch Veiligheids- en Preventieplan (73 VPC gemeenten + 29 gemeenten met een drugplan).

3.2.2. Steekproefgrootte

De vereiste steekproefgrootte is afhankelijk van verschillende factoren. In de eerste plaats is het analyseniveau waarop men uitspraken wil doen een bepalende factor. Indien men enkel wil komen tot globale uitspraken over de hele populatie, kan de steekproefomvang relatief klein gehouden worden. Indien men daarentegen uitspraken wil doen over subcategorieën moeten ook deze in voldoende mate vertegenwoordigd zijn, waardoor een grotere steekproef vereist is. Naast het analyseniveau is ook de gewenste nauwkeurigheid van de onderzoeksresultaten bepalend voor de vereiste minimale steekproefomvang. Hoe nauwkeuriger de gewenste resultaten, hoe groter de steekproef zal moeten zijn. Bovenop deze theoretische voorwaarden spelen uiteraard ook een aantal praktische overwegingen een rol bij het bepalen van de uiteindelijke steekproefgrootte. Gezien het dwingend karakter hiervan komt het er in de praktijk op neer dat er moet worden nagegaan welke betrouwbaarheid er op welk analyseniveau gewerkt kan worden, gegeven de praktische beperkingen (bv. budget, capaciteit,..). Niettemin wordt een betrouwbaarheid van minimaal 90 %¹⁶ vooropgesteld met betrekking tot een betrouwbaarheidsinterval van 10 % of met andere woorden indien het slachtofferpercentage van geweld 20% zou zijn, dan kunnen we 90% zeker zijn dat tussen de 18% en 22% (=interval) van dé Belgen slachtoffer werd van geweld. (Het intervalpercentage is afhankelijk van de steekproefgrootte, voor meer statistische informatie over de “Veiligheidsmonitor”, zie leeswijzer).

Aangezien de “Veiligheidsmonitor” zich voornamelijk wil beperken tot globale uitspraken die betrekking hebben op de gehele populatie en over parameters waarvan de orde van grootte dikwijls niet bekend is, wordt de gewenste minimale steekproefgrootte bepaald op 350 eenheden. Merk op dat het hier gaat om de gerealiseerde steekproef, waarbij dus alleen de vragenlijsten die volledig beantwoord werden worden opgenomen.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de bruto-steekproef (alle enquêtes, ongeacht of ze worden afgewerkt of niet) en de netto-steekproef (de vragenlijsten die volledig worden afgewerkt). Met steekproefgrootte wordt de netto-steekproefgrootte bedoeld of, anders gezegd, de enquêtes die volledig worden afgewerkt.

De totale steekproef van de “Veiligheidsmonitor” telt 37.000 interviews in 2008, waarvan er voor de federale “Veiligheidsmonitor” 12.000 representatief zijn verdeeld over België (de helft komt uit de gewogen lokale steekproeven, de andere helft wordt specifiek voor de federale enquête gerealiseerd). De betrouwbaarheid van de resultaten is dan ook zeker bevredigend. Voor de lokale Veiligheidsmonitoren wordt een steekproef van minimum 350 eenheden per gemeente / politiekezone vooropgesteld (400 voor de vijf grote steden).

¹⁶ Voor de federale resultaten wordt minimum een BI van 90% gehanteerd, maar in de meeste gevallen een BI van 95%.

3.2.3. Steekproeftrekking

Gegeven de steekproefopzet en -grootte worden de steekproefpersonen **at random** getrokken. Bij het trekken van de steekproefpersonen wordt gebruik gemaakt van het telefoonbestand van Infobel. Daarbij worden bedrijven, instellingen en huishoudens met een geheim telefoonnummer buiten beschouwing gelaten.

3.2.4. De ondervraagde personen

Aangezien sommige vragen betrekking hebben op het huishouden en andere op de geïnterviewde persoon zelf, is het noodzakelijk dat de respondent binnen elk huishouden zo wordt gekozen dat deze valide informatie kan verschaffen zowel over het huishouden als over zichzelf. Vandaar dat onder meer alleen personen van 15 jaar en ouder worden bevraagd. Het gesprek moet worden gevoerd met de eerstjarige persoon van boven de 15 jaar ('verjaardagsmethode') en die het nederlands of frans voldoende machtig is. De representativiteit op huishoudens- en op persoonsniveau wordt nagestreefd door respectievelijk at random telefoonadressen te selecteren en te kiezen voor de eerstjarige persoon.

Ook wordt een pre- en poststratificatie toegepast om rekening te houden met de verdeling van de bevolking over de verschillende gewesten, provincies en gemeenten enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds.

3.3. De vragenlijst, lengte en soort vragen

3.3.1. Algemeen

Het gebruik van de vragenlijst “Veiligheidsmonitor” dat als doel heeft trends naar boven te halen, balanceert steeds tussen aanpassen en niet aanpassen van de vragen, zoals aan de politiehervormingen, beleidsinitiatieven, de reacties van de respondenten en de enquêteurs. Aanpassingen leiden tot bijvoegen, weglaten of veranderen van vragen, en beperkt dus de mogelijkheden om te vergelijken doorheen de tijd.

In de huidige vragenlijst zijn, met uitzondering van de laatste module (de achtergrondkenmerken), alle overige modules, reeds aanwezig in de vorige bevestigingen. Ze werden evenwel meer en beter ontwikkeld teneinde de fundamentele problematieken beter te kunnen vatten. Een gevolg hiervan was bijvoorbeeld dat de vragenlijst te lang werd, zoals in 1998 het geval was, waardoor de module preventie werd weggelaten uit de volgende versies van de vragenlijst. Ondertussen is de vragenlijst relatief ongewijzigd sinds 2000, zodat vergelijken over acht jaren vanaf 2000 zeker relevant is. Eens de herwerkte versie opgesteld en goedgekeurd door de projectgroep “Veiligheidsmonitor”, wordt de formulering van de vragen en de volgorde van de vraagblokken in de “Veiligheidsmonitor” dwingend opgelegd aan de enquêteurs. Zodoende kunnen eventuele vertekeningen in de beantwoording als gevolg van verschillen qua formulering of vraagvolgorde tot een minimum worden beperkt. De huidig gebruikte vragenlijst voor het project van 2008 heeft dezelfde inhoud en omvang als de laatste afnames.

De vragenlijst wordt zowel in het Nederlands als in het Frans afgenomen door het marktonderzoeksbureau.¹⁷ Zij bevat voornamelijk gesloten vragen. Het afnemen van de vragenlijst duurt gemiddeld circa 25 minuten. De vragenlijst 2008 omvat vijf modules met vragen over (1) de buurtproblemen, (2) het onveiligheidsgevoel, (3) het slachtofferschap en het aangiftegedrag, (4) de contacten tussen burgers / politiediensten en het politiefunctioneren, (5) de achtergrondkenmerken van de respondent. De volgorde van deze vraagblokken en de volgorde waarin de vragen worden gesteld, zijn van groot belang. Zo worden, alvorens in te gaan op vragen met betrekking tot het slachtofferschap, eerst algemene opinie vragen gesteld. Het stellen van slachtoffervragen vóór de opiniërende vragen zou tot een grote vertekening leiden.

¹⁷ De dataverzameling van 1997-2006 gebeurde door TNS Dimarso, in 2008 door GfK Significant, een onafhankelijk, extern marktonderzoeksbureau.

3.3.3. De programmatie van de vragenlijst

Alvorens het veldwerk te kunnen starten, dient de vragenlijst (evenals de steekproef) ingevoerd te worden in een computergestuurd telefonisch veldwerkapparaat, ook wel CATI-systeem (Computer Assisted Telephone Interviewing) genoemd. Dit betekent dat de vragen in speciaal daarvoor ontwikkelde software worden ingebracht en dat data-entry achteraf (na het interview) niet nodig is. Het programma maakt het mogelijk dat de interviewer de antwoorden door middel van het toetsenbord in het systeem kan inbrengen. Voorts kan de volgorde van de vragen vooraf worden vastgelegd en afhankelijk worden gemaakt van de beantwoording op reeds gestelde vragen. Bijzondere aandacht dient te worden gegeven aan de module slachtofferschap en aangiftegedrag. Om een betrouwbaar beeld te kunnen geven van het aantal delicten waarvan respondenten slachtoffer zijn geworden en dat is aangegeven bij de politie, dient een groot aantal invoercontroles te worden ingebouwd. De aantallen die door de respondenten worden genoemd moeten met elkaar kloppen. Er mogen bij een voorval niet meer aangiften worden genoemd dan het aantal keren dat de respondent slachtoffer is. Verder moet het aantal keer dat men slachtoffer geweest is binnen en buiten de woongemeente, overeenkomen met het totaal aantal delicten dat is genoemd. Dit laatste geldt ook voor het aantal aangiften.

3.4. Het veldwerk – de bevraging

3.4.1. Voorbereiding

Via een brief van de Minister van Binnenlandse Zaken worden alle Belgische gemeenten op de hoogte gebracht van de “Veiligheidsmonitor”. In deze omzendbrief worden tevens de steekproeftrekking van de gemeenten en de mogelijkheid voor de andere gemeenten/politiezones tot aansluiting bij het project, mits eigen financiering, uitgelegd.

Na het evalueren van de verschillende offertes van de marktonderzoeksbureaus wordt er één gekozen die instaat voor het hele telefonische onderzoek.

Wat de uitvoering van het project betreft, wordt de volgende timing voorzien:

- maximum 1 maand voor de voorbereiding van het onderzoek (programmeren van vragenlijst, samenstellen van steekproeven, briefings voor enquêteurs, versturen van introductiebrieven, enzovoort);
- maximum 6 maanden voor de uitvoering van het onderzoek (interviews, coderen, enzovoort).

De data worden uiterlijk zeven maanden na aanvang van de opdracht aan de projectgroep "Veiligheidsmonitor" (Federale Politie, CGOP/B) bezorgd.

De federale en lokale “Veiligheidsmonitor”gegevens van 2008 werden door het marktonderzoeksbureau verzameld in de periode januari 2009 tot en met juli 2009 en nadien verwerkt met SAS door de module “Veiligheidsmonitor” van de Federale Politie tot bruikbaar cijfermateriaal en tabellen. Vervolgens zijn de belangrijkste conclusies van het federale en vergelijkende rapport samengevat en weergegeven met grafieken van de grote tendensen.

3.4.2. Organisatie van telefonische enquêtes

3.4.2.1. Mailing

Aangezien het onderwerp vrij gevoelig ligt, en om de respons te verhogen, is het van essentieel belang dat de personen uit de steekproef deze niet ervaren als een bedreiging of inmenging in hun privacy en dus worden "gerustgesteld". Daarom worden ze voorafgaand aan de telefonische enquête schriftelijk op de hoogte gesteld van het project. Deze introductiebrieven worden ondertekend door de gouverneur van hun provincie.

Concreet betekent dit dat het marktonderzoeksbureau circa een week voor de afname van de enquêtes de introductiebrieven stuurt naar mogelijke respondenten (ongeveer twee maal het aantal af te werken interviews, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest drie- tot viermaal dat aantal). De brieven worden in schijven verstuurd, in functie van de vooruitgang van de afname van de enquêtes. Via deze mailing worden mogelijke respondenten ingelicht over het doel van het onderzoek, over de werking van het marktonderzoeksbureau en over het moment waarop het marktonderzoeksbureau mogelijk contact zal opnemen. Tevens wordt verwezen naar een gratis groen nummer waar de respondent terecht kan met al zijn vragen en opmerkingen over de enquête.

De projectgroep stelt de contactpersonen op lokaal niveau en de burgemeesters op de hoogte van het moment van het versturen van de mailings en de voorziene periode van enquêtering.

3.4.2.2. De interviewers

De interviews worden afgenomen door een equipe van professionele enquêteurs (in 2008 waren het er ongeveer 200). De Nederlandstalige en Franstalige enquêteurs worden door het marktonderzoeksbureau opgeleid en uitgebreid getest. Zo krijgen alle interviewers bij de aanvang een mondelinge briefing door het marktonderzoeksbureau in overleg met de projectgroep, tijdens dewelke de doelstellingen van het onderzoek en het opzet worden besproken, de vragenlijst wordt volledig doorlopen en alle antwoordmogelijkheden besproken. Naast deze mondelinge briefing krijgen de interviewers een uitgebreide schriftelijke brochure met achtergrondinformatie over het project. Voor de afname van de interviews in Brussel worden tweetalige interviewers ingeschakeld. Tijdens het

afnemen van de enquêtes worden ze ook regelmatig gecontroleerd, zowel door de supervisors van het marktonderzoeksbureau, als door de projectgroep.

3.4.2.3. Aantal contactpogingen en tijdstip enquête

Per telefoonadres worden minstens tien pogingen gedaan om met de respondent in contact te komen. De eerste poging ligt tussen 17 en 20 uur op weekdays of tijdens het weekend. Hercontactnames na een eerste mislukte poging worden verspreid over verschillende dagen en gebeuren op verschillende tijdstippen. Indien de respondent dit wenst, kan er steeds op een latere datum een afspraak gemaakt worden, dit zowel om het gesprek op een andere dag aan te vangen of om het gesprek verder te zetten, indien de respondent het gesprek wenst te onderbreken. Het vervangen van een adres is slechts mogelijk bij weigering, een foutief nummer of bij de onmogelijkheid een interview af te nemen na tien pogingen. Dit alles verhoogt de kans om ook moeilijk bereikbare respondenten te ondervragen, wat de kwaliteit van de gerealiseerde steekproef ten goede komt.

3.4.2.4. Groen nummer

Indien de steekproefpersonen meer informatie wensen omtrent het onderzoek, kunnen ze kosteloos telefonisch contact opnemen met het marktonderzoeksbureau. In de periode van het veldwerk worden door het marktonderzoeksbureau daartoe twee groene nummers, namelijk één voor de Nederlandstaligen en één voor de Franstaligen, ter beschikking gesteld:

- tussen 10u. en 20u.;
- antwoordapparaat in de resterende tijd.

Het marktonderzoeksbureau brengt verslag uit over de gesprekken via de groene nummers: er wordt meegedeeld hoeveel gesprekken er overdag en 's avonds plaatsvinden en welke vragen de steekproefpersonen hebben gesteld.

In 2008 kwamen er zo'n 2000 oproepen binnen op het groene nummer, waarvan het merendeel met de vraag naar meer informatie over de studie.

3.4.2.5. Responsverantwoording

Gezien de reële mogelijkheid op non-respons bij telefonisch onderzoek willen we vanuit kwaliteitsoverwegingen zicht krijgen op de aard en omvang hiervan. De representativiteit van het onderzoek wordt immers aangetast indien het profiel van de respondenten systematisch verschilt met deze van de niet-respondenten. Met non-respons worden de telefonische contacten bedoeld die geen

finaal resultaat opleveren. Deze kunnen betrekking hebben op de (1) bruto-steekproef (nummer niet in gebruik, geen particulier, infotoon/onbereikbaar), hier spreekt men van steekproeffouten (2) de bruikbare steekproef (onbereikbaar in de onderzoeksperiode, geen gehoor/in gesprek, juiste persoon niet aanwezig) en (3) daadwerkelijk de juiste persoon benaderd (weigering, ziekte/taalprobleem).

Het zijn voornamelijk de laatste twee punten die een systematische vertekening van het respondentenbestand kunnen veroorzaken. Het is dan ook van belang deze factoren enerzijds maximaal onder controle te houden en anderzijds zicht te krijgen op de vertekening die ze veroorzaken. Om een maximale bereikbaarheid van de respondenten te garanderen (punt 2) wordt gewerkt met meerdere contactpogingen (*cf. supra*). Om het aantal weigeringen (punt 3) tot een minimum te beperken worden ook de nodige voorzorgen genomen. Er worden namelijk slechts professionele interviewers ingezet die bovendien duidelijke interviewinstructies hebben gekregen met betrekking tot het motiveren van de respondenten om aan het onderzoek deel te nemen. Al deze voorzorgen kunnen echter niet verhinderen dat er nog steeds een bepaald niveau van non-respons optreedt. Er wordt daarom getracht een zicht te krijgen op de kenmerken van de niet-respondenten in vergelijking met deze van de respondenten. Zo wordt bij weigering gevraagd of men enkele socio-demo's willen opgeven en één vraag beantwoorden omtrent de tevredenheid over de politie. Indien men resoluut weigert wordt aan de enquêteur gevraagd een minimum van de weigeraar te noteren, namelijk ingeschat leeftijd en geslacht.

Belangrijk is ook dat naast de supervisors van het marktonderzoeksbureau, de projectgroep de enquêteurs kan controleren via een meeluister- en meekijksysteem. Vanuit een aparte ruimte en vanop afstand kunnen de gesprekken simultaan gevolgd worden via computerscherm en hoofdtelefoon. Op deze wijze wordt gecontroleerd of de interviewers de vragenlijst afnemen zoals het hoort. Hierbij wordt er voornamelijk op gelet of de enquêteur de vragen en antwoordcategorieën letterlijk en rustig voorleest en de vragen op een neutrale toon (niet suggestief) stelt.

3.4.2.6. Codering en centralisatie

De data-entry en het opmaken van de databestanden, m.a.w. het coderen en het centraliseren van de gegevens uit de telefonische enquêtes, wordt uitgevoerd door het marktonderzoeksbureau.

Alle ruwe gegevens worden steeds op geïnformatiseerde wijze (ASCII) aan de projectgroep bezorgd, zo snel mogelijk en uiterlijk zeven maanden na aanvang van de opdracht. De structuur van de ASCII-bestanden wordt vastgelegd door de projectgroep, in overleg met het marktonderzoeksbureau.

3.4.2.7. De resultaten

Na het verzamelen van de gegevens door het marktonderzoeksbureau, worden er voor de federale enquête en voor de lokale enquêtes –afzonderlijk- tabellenrapporten gemaakt door de dienst Beleidsgegevens van de Directie van de Operationele Politie van de Federale Politie. Deze rapporten bevatten frequentietabellen voor het merendeel van de vragen die zijn opgenomen in elk van de modules van de vragenlijst. Aan de hand van de voorgestelde tabellen van de resultaten van de enquête kan de ontwikkeling in tijd en ruimte gezien worden, door de situatie in 1997, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006 en 2008 te bekijken. Ook geeft het tabellenrapport een analyse van de resultaten naar gelang de achtergrondkenmerken van de burgers, te weten hun leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en beroepsactiviteit. Naast het tabellenrapport wordt ook steeds een vergelijkend rapport gemaakt. In dit rapport worden de belangrijkste resultaten van de enquête besproken en dit zowel in tijd (2006, 2008) als ruimte (gewesten, provincies, gemeentetypologieën, politiezonecategorieën en gerechtelijke arrondissementen).

Tenslotte staat de projectgroep ook in voor een eerste analyse van de grote tendensen uit de federale tabellenrapporten. In dit analyserapport worden de resultaten vergeleken met de voorgaande afname en worden de markantste significante verschillen tussen de jaren 1997 en 2008 weergegeven in woord en beeld (grafieken). Samenvattingen van deze grote tendensen worden tevens opgenomen in diverse artikels.

4. "Lokale opstappen"

Met een "lokale opstap" wordt aan de gemeenten de mogelijkheid geboden om het marktonderzoeksbureau te belasten met de uitvoering van enquêtes in hun gemeente of politiezone. De resultaten van deze enquêtes worden geïntegreerd in de resultaten van de enquêtes uitgevoerd in het kader van het initiatief van de projectgroep "Veiligheidsmonitor" (Federale Politie, directie CGO). Er zijn twee mogelijke soorten "lokale opstap":

- De gemeenten waar een lokale "Veiligheidsmonitor" wordt uitgevoerd (zie lijst in de leeswijzer) kunnen hun steekproef vergroten mits eigen financiering van de bijkomende enquêtes.
- Andere gemeenten kunnen mits eigen financiering van tenminste 350 enquêtes (per gemeente of politiezone) aansluiten bij het initiatief van de projectgroep en op hun grondgebied een lokale "Veiligheidsmonitor" laten uitvoeren. De gemeenten die via een "lokale opstap" wensen aan te haken bij het initiatief van de projectgroep, sluiten in overleg met de projectgroep een overeenkomst met het marktonderzoeksbureau.

Bij een "lokale opstap" dienen de volgende voorwaarden te worden gerespecteerd:

- De vragenlijst die wordt gehanteerd, is identiek aan de vragenlijst "Veiligheidsmonitor" van het initiatief van de projectgroep.
- De gemeenten dragen de kosten voor de bijkomende bevraging. Hierbij moeten minstens 350 enquêtes per gemeente of politiezone worden gehouden (tenzij het gaat om een vergroting van de steekproef).
- De gegevens die een bijkomende bevraging oplevert, worden ter beschikking gesteld van de projectgroep. De projectgroep zal een integratie van alle gegevens betrachten en een standaard analyserapport (tabellen) bezorgen aan de gemeenten die een bijkomende bevraging laten uitvoeren.
- De gemeenten zullen de wetgeving op de overheidsopdrachten naleven. Indien de bijkomende bevraging de in de wet voorziene budgettaire grenzen overstijgt, zullen de gemeenten een beperkte offerte-aanvraag of openbare aanbesteding moeten uitschrijven.